

Brüssel, 6.1.2017
COM(2017) 6 final

2013/0140 (COD)

**KOMISJONI TEATIS
EUROOPA PARLAMENDILE,**

mis on esitatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõike 6 alusel

ning milles käsitletakse

nõukogu esimese lugemise seisukohta seoses sellise määruse vastuvõtmisega, milles käsitletakse ametlikku kontrolli ja muid ametlikke toiminguid, mida tehakse toidu- ja söödaalaste õigusnormide ning loomatervise ja loomade heaolu, taimetervise ja taimekaitsevahendite eeskirjade järgimise tagamiseks ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 999/2001, (EÜ) nr 396/2005, (EÜ) nr 1069/2009, (EÜ) nr 1107/2009, (EL) nr 1151/2012, (EL) nr 652/2014, (EL) 2016/429 ja (EL) 2016/2031, nõukogu määruseid (EÜ) nr 1/2005 ja (EÜ) nr 1099/2009 ning nõukogu direktiive 98/58/EÜ, 1999/74/EÜ, 2007/43/EÜ, 2008/119/EÜ ja 2008/120/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 854/2004 ja (EÜ) nr 882/2004, nõukogu direktiivid 89/608/EMÜ, 89/662/EMÜ, 90/425/EMÜ, 91/496/EMÜ, 96/23/EÜ, 96/93/EÜ ja 97/78/EÜ ja nõukogu otsus 92/438/EMÜ (ametliku kontrolli määrus)

**KOMISJONI TEATIS
EUROOPA PARLAMENDILE,**

mis on esitatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõike 6 alusel

ning milles käsitletakse

nõukogu esimese lugemise seisukohta seoses sellise määruse vastuvõtmisega, milles käsitletakse ametlikku kontrolli ja muid ametlikke toiminguid, mida tehakse toidu- ja söödaalaste õigusnormide ning loomatervise ja loomade heaolu, taimetervise ja taimekaitsevahendite eeskirjade järgimise tagamiseks ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 999/2001, (EÜ) nr 396/2005, (EÜ) nr 1069/2009, (EÜ) nr 1107/2009, (EL) nr 1151/2012, (EL) nr 652/2014, (EL) 2016/429 ja (EL) 2016/2031, nõukogu määruseid (EÜ) nr 1/2005 ja (EÜ) nr 1099/2009 ning nõukogu direktiive 98/58/EÜ, 1999/74/EÜ, 2007/43/EÜ, 2008/119/EÜ ja 2008/120/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 854/2004 ja (EÜ) nr 882/2004, nõukogu direktiivid 89/608/EMÜ, 89/662/EMÜ, 90/425/EMÜ, 91/496/EMÜ, 96/23/EÜ, 96/93/EÜ ja 97/78/EÜ ja nõukogu otsus 92/438/EMÜ (ametliku kontrolli määrus)

1. TAUST

Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku edastamise kuupäev (dokument COM(2013) 265 (final) – 2013/0140 COD)): 6. mai 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse kuupäev: 16.–17. oktoober 2013

Regioonide Komitee arvamuse kuupäev: 29. november 2013

Euroopa Parlamendi seisukoha kuupäev, esimene lugemine: 15. aprill 2014

Muudetud ettepaneku edastamise kuupäev: *

Nõukogu seisukoha vastuvõtmise kuupäev: 19. detsember 2016

- * Võttes arvesse pärast Euroopa Parlamendi esimest lugemist nõukogu ja parlamendi vahel toimunud mitteametlike arutelude tulemusi, ei koostanud komisjon muudetud ettepanekut, vaid esitas oma arvamuse Euroopa Parlamendi muudatusettepanekute kohta parlamendi 2014. aasta aprillis toimunud istungjärgul vastu võetud arvamustest ja otsustest tulenenud meetmeid käsitlevas teatises („*Communication de la Commission sur les suites données aux avis et résolutions adoptés par le Parlement européen lors de la session d'avril 2014*“) (dokument SP(2014)471), mis saadeti Euroopa Parlamendile 9. juulil 2014.

2. KOMISJONI ETTEPANEKU EESMÄRK

Ettepaneku eesmärk on ajakohastada ametlikku kontrollisüsteemi ning parandada selle tõhusust ja tulemuslikkust kõikides liikmesriikides. Ametliku kontrolli eesmärk on tagada, et toidutarneahelas järgitaks pidevalt kõrgeid ohutus- ja kvaliteedistandardeid ning need vastaksid ELi kaubanduspartnerite ootustele.

Ettepanekuga asendatakse praegune, alates 2004. aastast kehtiv ametliku kontrolli määrus. Ettepanekuga laiendatakse kontrollide ulatust, et hõlmata taimetervist ja loomseid kõrvalsaadusi, mida seni on reguleeritud peamiselt valdkondlike eeskirjadega, ning luua toidutarneahelas toimuva ametliku kontrolli suhtes ühtsem ja terviklikum lähenemisviis.

Ettepanekuga nähakse ette kohaldada ametlike kontrollide puhul riskipõhist lähenemist. Samuti on ettepaneku eesmärk vähendada asutuste ja ettevõtjate regulatiivset ja halduskoormust. Eelkõige käsitletakse ettepanekus puudusi, mis on seotud veterinaarravimite jääkide ametliku kontrollimisega loomades ja loomsetes toodetes. Ettepanekuga parandatakse riiklike kontrolliasutuste haldusabi- ja koostöömehhanismi, et piiriüleseid rikkumisi oleks võimalik tõhusamalt lahendada. Säilib nõue, et ametlikel laboritel peab olema akrediteering ISO standarditele vastavuse kohta. Vajaduse korral lubatakse siiski kohaldada üleminekumeetmeid ning ajutisi või alalisi erandeid.

Ettepanekus on esitatud ühiseeskirjad kõigi kontrollitoimingute kohta, mida tehakse ELi piiril seoses kolmandatest riikidest saabuvate loomade ja kaupadega, millele tuleb tervisekaitse kaalutlustel suuremat tähelepanu pöörata. Sellega kõrvaldatakse kehtivate eeskirjade killustatus ning muudetakse kontrollisüsteem ametiasutustele ja ettevõtjatele vähem koormavaks. Kuigi selliste loomade ja kaupade puhul, mida tuleb kontrollida piiripunktides, kontrollitakse dokumente süstemaatiliselt, tagatakse ühtsete kriteeriumidega, et identsus- või füüsiliste kontrollide sagedus vastab selliste loomade või kaupadega seotud ohule.

Rangemate läbipaistvuseeskirjade eesmärk on suurendada pädevate asutuste vastutust tarbijate ja ettevõtjate ees, et selgitada, kuidas toidutarneahela eeskirju rakendatakse ja järgitakse.

Uus nõue, mille kohaselt peaksid riiklikud täitevasutused teostama korrapäraseid ja etteteatamata kontrole, et avastada pettusi kogu toidutarneahela ulatuses, ja rangem rahaline karistus pettuste eest, on suur samm edasi võitluses toiduga seotud pettuste vastases võitluses ja ettevõtete ausa konkurentsi edendamisel.

Ettepanekus lähtutakse praegusest ametlike kontrollidega seotud kohustuslike tasude süsteemist, et tagada riiklikele kontrollisüsteemidele piisavad vahendid ja võtta samas arvesse väikeettevõtjate huve.

Ettepaneku kohaselt antakse komisjonile volitused võtta vastu delegeeritud õigusakte või rakendusakte, et täiendada või täpsustada kontrolli- ja rakendusnõudeid toidutarneahela teatavates olulistest valdkondades. See võimaldab võtta konkreetseid rakendusmeetmeid, sealhulgas määrata kindlaks ametliku kontrolli miinimumsagedus, kui teatava valdkonnaga seotud konkreetset ohud või riskid selleks põhjust annavad. Samal ajal võimaldavad volitused komisjonil kohandada kõnealuste valdkondade kontrollisüsteemi teatavaid elemente, kui olukord aja jooksul muutub.

3. MÄRKUSED NÕUKOGU SEISUKOHA KOHTA

3.1 Üldised märkused

Komisjoni ettepanek edastati Euroopa Parlamendile ja nõukogule 6. mail 2013. Euroopa Parlament võttis oma seisukoha vastu esimesel lugemisel 15. aprillil 2014. Parlament toetas komisjoni ettepaneku peamisi eesmärke. Eelkõige nõustus Euroopa Parlament vajadusega kohaldada ametliku kontrolli puhul integreeritumat lähenemisviisi, et vältida eeskirjade killustatust ja kattumist ning lähtuda riskipõhisusest. Samuti nõustuti vajadusega tagada ametliku kontrolli piisav rahastamine ja tasude arvutamise meetodi avalikustamine.

Mahepõllumajandussektori osas toetas Euroopa Parlament komisjoni lähenemisviisi, et ametlike kontrollide määрусega antaks komisjonile volitused võtta mahepõllumajandussektori jaoks vastu eraldi kontrollieeskirjad. Seda lähenemisviisi ei kajastanud nõukogu üldine lähenemisviis, mille kohaselt kõrvaldati volitused ja nähti mahepõllumajandussektori jaoks ette hulgaliselt erieeskirju (koos vastavate volitustega). Selleks et hõlbustada kaasseadusandjatega kokkuleppe saavutamist ja olles veendunud, et kontrollide tõhusus ei satu ohtu, nõustus komisjon, et ametlike kontrollide määрусega antakse talle mahepõllumajandussektori suhtes vähem volitusi.

Euroopa Parlamendi seisukohas esitati komisjoni esialgse ettepaneku kohta 319 muudatusettepanekut.

Komisjoni muudetud ettepanekut ei esitatud. Teatistes „*Communication de la Commission sur les suites données aux avis et résolutions adoptés par le Parlement européen lors de la session d'avril 2014*“ (dokument SP (2014)471), mis saadeti Euroopa Parlamendile 9. juulil 2016, märkis komisjon, et ta võiks täielikult, osaliselt, põhimõtteliselt või ümbersõnastatuna nõustuda 319st muudatusettepanekust 129ga, sest leiti, et need muudatusettepanekud selgitaksid ja parandaksid komisjoni ettepanekut ja on kooskõlas üldeesmärkidega.

Euroopa Parlamendi esimese lugemise seisukoha vastuvõtmise järel jätkusid Euroopa Parlamendi, nõukogu eesistujariigi ja komisjoni delegatsioonide vahel mitteametlikud arutelud, mille eesmärk oli saavutada kokkulepe ühise seisukoha etapis (varane teise lugemise kokkulepe).

Need arutelud olid edukad ja neid kajastab nõukogu ühine seisukoht, mis võeti 19. detsembril 2016 vastu kvalifitseeritud häälteenamusega. Komisjon leiab, et nõukogu ühine seisukoht kajastab komisjoni ettepaneku esialgseid eesmärke ja selles arvestatakse paljusid Euroopa Parlamendis tõstatatud kitsaskohti. Kuigi nõukogu ühine seisukoht erineb teatavas osas komisjoni esialgsest ettepanekust, leiab komisjon, et see seisukoht esindab hoolikalt läbimõeldud kompromissi, ning komisjon on rahul, et seisukoht hõlmab kõiki komisjonis ettepanekut vastu võttes oluliseks peetud teemasid.

3.2 Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud, mille komisjon heaks kiitis ja mis sisalduvad nõukogus esimesel lugemisel vastuvõetud seisukohas täielikult, osaliselt või põhimõtteliselt

Tarbijate kaitsmine eksitava teabe eest, mis on seotud toidu olemuse ja kvaliteediga. Euroopa Parlament esitas muudatusettepaneku, mille kohaselt peavad täitevasutused võtma riskipõhiste kontrollide läbiviimisel arvesse tõenäosust, et tarbijaid võib eksitada toidu olemuse, määratluse ja omaduste kohta antav teave. Muudatus oli komisjonile ja nõukogule vastuvõetav, sest see oli kooskõlas üldise eesmärgiga vältida tulemuslikult pettuse või eksitava tegevuse teel toime pandud võimalikke eeskirjade rikkumisi.

Toidutarneahela autentsuse ja terviklikkuse tagamise Euroopa referenttskeskused. Euroopa Parlament tegi ettepaneku luua toidutarneahela autentsuse ja terviklikkuse tagamise Euroopa referenttskeskused. Need keskused peaksid aitama komisjonil ja liikmesriikidel ennetada ja avastada toidutarneahelaga seotud pettusi ning nende pettustega võidelda, pakkudes eksperditeadmisi ja spetsiifilisi analüüse. Ettepanekuga nõustusid nii komisjon kui ka nõukogu.

Rikkumistest teatajate kaitse. Euroopa Parlament esitas muudatusettepaneku, mille eesmärk on kaitsta inimesi, kes teatavad võimalikest rikkumistest. Eelkõige oleksid liikmesriigid kohustatud kehtestama tõhusad mehhanismid rikkumistest teatajate kaitsmiseks kättemaksu, diskrimineerimise või muu ebaõiglase kohtlemise eest. Ettepanekuga nõustusid nii komisjon kui ka nõukogu.

Komisjoni ettepanek loomade heaolu Euroopa referenttskeskuste kohta. Euroopa Parlament esitas muudatuse, mille kohaselt oleks nimetatud keskuste rajamine juriidiline kohustus. Lisaks tegi parlament ettepaneku, et keskused peaksid andma kooskõlastatud teadusabi nii pädevatele asutustele kui ka asjaomastele sidusrühmadele. See oli nii komisjonile kui ka nõukogule vastuvõetav, sest komisjoni poolt teadustöö ja uuringute raames kogutud tõendid viitasid kõnealuste keskuste loomise vajadusele.

3.3 Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud, mille komisjon tagasi lükkas, kuid mis sisalduvad nõukogus esimesel lugemisel vastuvõetud seisukohas täielikult, osaliselt või põhimõtteliselt

Taimse paljundusmaterjali väljajätmine kohaldamisalast. Euroopa Parlament tegi ettepaneku jätta taimse paljundusmaterjali ametlik kontroll käesoleva määruse kohaldamisalast välja. Komisjon oleks eelistanud siiski selle kontrolli kohaldamisalasse lisamist, et võimaldada paremini integreeritud lähenemist ametlikele kontrollidele ning ühtlustada liikmesriikide kontrollieeskirju selle valdkonnas. Nõukogu toetas Euroopa Parlamendi muudatusettepanekut. Kompromissina on komisjon nõus nõukogu seisukohaga.

3.4 Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud, millega komisjon nõustus täielikult, osaliselt või põhimõtteliselt, kuid mis nõukogus esimesel lugemisel vastuvõetud seisukohas ei kajastu

Põllumajandustoodete turustusnormide ametlik kontroll. Komisjon nõustus Euroopa Parlamendi muudatusettepanekuga laiendada põllumajandustoodete turustusnormide ja -eeskirjade kohaldamisala vastavalt määrusele (EL) nr 1308/2013. Nõukogu jaoks oli ettepanek vaid osaliselt vastuvõetav ning

kompromissina lepidi kokku, et ametlike kontrollide määrase kohaldamisala hõlmab neid kontrolle, mis toimuvad turustusnorme käsitlevate õigusaktide kohaselt ning mille eesmärk on tuvastada pettust või eksitavat tegevust. Komisjon nõustus nõukogu seisukohaga, sest nende toodete suhtes kohaldatakse väga paljusid tugevdatud ametliku kontrolli eeskirju, mille eesmärk on pettusi kindlaks teha ja neid tõkestada.

Rahaline karistus, mida kohaldatakse pettusel põhineva ja ebaausa tegevuse suhtes, tuleb kehtestada summas, mis on vähemalt kaks korda suurem kui pettuse korraldaja majanduslik eelis. Komisjon nõustus Euroopa Parlamendi muudatusettepanekuga kehtestada pettuste eest suurem rahaline karistus. Nõukogu seisukoha osas jõuti kompromissile, mille kohaselt peab rahaline karistus olema kooskõlas ettevõtja saadud majandusliku eelisega või moodustama teatava osa ettevõtja käibest. See põhineb kaalutlusel, et saadud majanduslikku eelist on väga keeruline täpselt kindlaks määrata. Komisjon nõustub nõukogu seisukohaga, sest kompromissi tulemusena kehtestatakse siiski rangemad rahalise karistuse eeskirjad, et pettusel põhinevat ja ebaausat tegevust tõhusamalt takistada.

3.5 Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud, mille komisjon tagasi lükkas ning mis ei kajastu nõukogus esimesel lugemisel vastuvõetud seisukohas

Ametliku kontrolli eest makstavat kohustuslikku tasu käsitlevate eeskirjade väljajätmine. Euroopa Parlament esitas muudatusettepaneku, millega lükati tagasi kohustusliku tasu kehtestamine ja jäeti nende kohaldamise üle otsustamine liikmesriikide pädevusse. Euroopa Parlament lükkas tagasi ka ettepaneku vabastada mikroettevõtjad kohustusliku tasu maksmisest. Komisjon lükkas muudatusettepanekud tagasi, sest need oleksid vastuolus komisjoni eesmärgiga tagada kontrolliasutuste jätkusuutlik rahastamine ning ettevõtjate võrdsem osalemine kontrollisüsteemi rahastamises. Ka nõukogu lükkas muudatusettepanekud tagasi, sest on seisukohal, et kohustuslik tasu tuleb kehtestada valdkondades (näiteks tapamajad ja import), kus on riskihindamise kohaselt vaja ressursimahukamaid kontrolle. Lisaks võimaldab nõukogu seisukoht võtta liikmesriikidel arvesse väikeettevõtjate huve ja tasu vähendada. Komisjon võib nõustuda nõukogu seisukohaga, sest see tooks kaasa rahaliste vahendite jätkusuutliku sissevoolu toidutarneahela sektoritesse, kus kontrolle on kõige rohkem vaja ja kus ilma kohustusliku tasu kehtestamiseta oleks turumoonutuse oht suurem. Lisaks on komisjoni ettepanekut tasu läbipaistvust käsitlevate eeskirjade kohta suures osas arvesse võetud. Need eeskirjad aitavad ühtlustada tasusid ELi piires.

Veterinaarjärelevalve ametniku pidev kohalolek. Euroopa Parlament tegi ettepaneku, et tapaeelse ja -järgse kontrolli käigus peab veterinaarjärelevalve ametnik kogu aeg kohal viibima. Lisaks tegi ta ettepaneku, et tapamaja töötajate kaasamine veterinaarjärelevalve ametniku järelevalve all toimuvatesse ametlikesse kontrollidesse peaks olema lubatud vaid kodulindude ja jänesealiste puhul. Komisjon lükkas need muudatusettepanekud tagasi, sest see kahjustaks direktiivi eesmärki võimaldada toiduohutuse taset säilitades tõhusamalt kasutada kontrolliressursse ja vähendada pädevate asutuste halduskoormust. Lähtudes sarnasest arutluskäigust, lükkas ka nõukogu enamiku neist muudatusettepanekutest tagasi. Nõukogu seisukoha kohaselt määratakse paindlikkuse tingimused kindlaks delegeeritud õigusaktide ja rakendusaktidega.

Liitu sissetoodavate ja loomseid saadusi sisaldavate toiduainete kohustuslik ja süstemaatiline suunamine ametlikku kontrolli. Euroopa Parlament tegi ettepaneku, et toiduained, mis sisaldavad loomseid saadusi, tuleks lisada selliste kaupade hulka, mille suhtes tuleb kohaldada kohustuslikku süstemaatilist kontrolli piiripunktis. Komisjon lükkas muudatusettepaneku tagasi, sest kõikide loomseid saadusi sisaldavate toiduainete puhul ei ole ohutase nii kõrge, et neid tuleks piiripunktis süstemaatiliselt kontrollida. Nõukogu lükkas samuti need muudatusettepanekud tagasi, sest kontroll oleks ebaproportsionaalne ja häiriks tarbetult kaubandust.

Kõikide loomse päritoluga toodete veterinaarkontroll piiril. Euroopa Parlament esitas muudatusettepanekud, milles sätestatakse kohustus, et veterinaarjärelevalve ametnik peab füüsiliselt kontrollima kõiki liitu sissetoodavaid loomi ja loomseid saadusi. Komisjon lükkas need muudatusettepanekud tagasi, sest teatavate loomset päritolu toodete (näiteks pulbriline ja konserveeritud liha) füüsiline kontrollimine ei eelda ilmtingimata veterinaariaalaseid eksperditeadmisi. Veelgi enam, see oleks vastuolus ettepaneku põhieesmärgiga võimaldada kontrolliressursse tõhusamalt kasutada. Lähtudes sarnasest arutluskäigust, lükkas ka nõukogu Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud tagasi. Nõukogu kompromissettepaneku kohaselt peaksid veterinaarjärelevalve ametnikud kontrollima füüsiliselt sissetoodavaid loomi ning liha ja söödavat rupsi sisaldavaid saadetisi. Kuigi nõukogu ettepanek on komisjoni ettepanekust piiravam, nõustub komisjon kompromissiga, sest see võimaldab veterinaarkontrolli ressursse tõhusamalt jaotada.

3.6 Nõukogu esitatud uued sätted

Võrreldes komisjoni ettepanekuga tegi nõukogu ametliku kontrolli rahastamise osas olulisi muudatusi, soovides kehtestada kohustuslike tasude maksmise korra, mis sarnaneb üldjoontes praegu kehtivale korrale. Lähtudes eespool esitatud selgitustest nõustub komisjon nõukogu seisukohaga, sest see tagaks kõnealuste eriti ressursimahukate ametlike kontrollide pikaajalise rahandusliku jätkusuutlikkuse. Lisaks on komisjoni ettepanekut tasude läbipaistvuse ja arvutamise eeskirjade kohta suures osas arvesse võetud. Lisaks sellele tegi nõukogu mitmeid muudatusettepanekuid, milles käsitletakse ettepaneku muid olulisi eesmärgi, näiteks liikmesriikide kohustust lihtsustada pädevate asutuste, õiguskaitseasutuste, prokuratuuride ja kohtute koostööd.

Järgmiste sätetega aga laiendatakse ettepaneku kohaldamisala või täiendatakse nõudeid.

Teatavate loomaliikide liha kontrollimisega seotud erandid. Nõukogu lisas ettepaneku anda komisjonile volitus kehtestada konkreetsed erandid tundra-põhjapõdra (*Rangifer tarandus tarandus*), rabapüü (*Lagopus lagopus*) ja lumepüü (*Lagopus mutus*) liha kontrollimise suhtes, et võimaldada ELi teatavates piirkondades pikaajaliste kohalike ja traditsiooniliste kommide ja tavade jätkamist. Kompromissina on komisjon selle sättega nõus, sest erandit on lubatud kasutada ainult tingimusel, et see ei mõjuta osutatud määruses nimetatud eesmärkide saavutamist.

Piirikontrolli erandid töötlemata palkide, saematerjali ja puiduhakke suhtes. Nõukogu lisas ettepaneku anda komisjonile volitus määrata kindlaks sellised juhtumid ja tingimused, mille korral töötlemata palkide, saematerjali ja

puiduhakke impordiks määratud piiripunktid vabastatakse teatavate nõuete täitmisest, mis on seotud näiteks hoonete, rajatiste või seadmetega. Komisjon nõustub muudatusettepanekuga, sest arvesse tuleb võtta selliste ametliku kontrolli eest vastutavate pädevate asutuste vajadusi, kes tegutsevad geograafiliste piirangute tingimustes ja tagavad samas nõuetekohase kontrolli.

4. KOKKUVÕTE

Komisjon leiab, et kvalifitseeritud häälteenamusega vastu võetud nõukogu ühine seisukoht kajastab komisjoni ettepaneku esialgseid eesmärke ja selles võetakse arvesse paljusid Euroopa Parlamendis tõstatatud kitsaskohti. Kuigi nõukogu ühine seisukoht erineb teatavas osas komisjoni esialgsest ettepanekust, leiab komisjon, et see seisukoht esindab hoolikalt läbimõeldud kompromissi, ning komisjon on rahul, et seisukoht hõlmab kõiki komisjonis ettepanekut vastu võttes oluliseks peetud teemasid.

Nimetatud põhjustel toetab komisjon 19. detsembril 2016. aastal vastuvõetud ühist seisukohta.